

ND

NORDNORSK
DEBATT

 MATS LASSE JANGÅS
Kommer det en dag hvor jeg ikke trenger en slik ordning, og kan gå ut i det som kalles "ordinært arbeid"? Helt sikkert. Men den dagen er ikke i dag.

 KENT GUDMUNDSEN
Det er ikke mulig å bortforklare faktisk realvekst med politisk tåkeprat.

28. SEPTEMBER
ONSDAG

Foto: NTB Scanpix

Lov og praksis i fiskeriforvaltningen

KRONIKK

26. SEPTEMBER 2016

DEL PÅ FACEBOOK

DEL PÅ TWITTER

257

SV har foreslått at lovparagrafen «Fiskeressursene tilligger det norske folk i fellesskap» flyttes fra Havressursloven til Grunnloven. Det kan være en god ide. Men hovedproblemet slik vi ser det, er avviket mellom lovens intensjon og dens praktisering i Fiskeri- og næringsdepartementet. Fordeling av fiskerettigheter fordeler også av milliarder av kroner i inntektsmuligheter på kysten. Men bakom enhver statlig regulering står det særinteresser som forsøker å få verdiene inn i sine egne lommer med hjelp av fordreide fakta og politisk spinn.

Vi skal vise dette med historien om hvordan 12 prosent av torsk kvotene ble overført fra kystfiskeflåten som i hovedsak lander fersk fisk til fiskeindustrien på land, og til havfiskeflåten som i hovedsak fryser fisken om bord for direkte salg med minimal verdiskaping på land. Overføringene skjedde med to enkle forskriftsendringer uten nevneverdig politisk debatt eller stortingsbehandling.

Det startet i 2008 med fiskeriminister Helga Pedersens nye strukturpolitikk i kystfiskeflåten over 11 meter som tillot kjøp, salg og sammenslåing av kvoter som myndighetene tildeler gratis. En reder kunne etter dette kjøpe kvoter fra andre redere og fiske dem på én båt. Begrunnelsen var at dette skulle gi bedre lønnsomhet i flåten. For å fiske flere kvoter på ett fartøy ble det behov for større fartøyer. Fiskeriminister Helga Pedersen godkjente da at den maksimale grensen for et kystfiskefartøy ble omdefinert fra 28 meter lengde til et fartøy med et maksimalt lasterom på 300 kubikkmeter. Denne grensen ble i 2010 utvidet til 500 kubikkmeter av fiskeriminister Lisbeth Berg Hansen. Hennes begrunnelse var at redere trengte mer plass om bord til å ta vare på biproduktene og øke lønnsomheten.

Disse regelendringene har resultert i at det er kommet inn i fisket en rekke nye havfiskefartøyer helt opp til 55 meter som i stor grad fisker kvoter fordelt til kystfiskeflåten, men som i all hovedsak fryses om bord og selges utenom fiskeindustrien på land. Fangstredskapet er i hovedsak snurrevad som kan brukes helt inn til fjordmunningene og som er like fangsteffektiv som trål, mens de ordinære trålerne må fiske utenfor 6 mils grensa.

Nå har vi fasiten om konsekvensene av regelendringene i Fiskeridirektoratets fangststatistikk. Havfiskeflåten over 28 meter har økt sin andel av total norsk fangst av torsk fra 38 prosent i 2007 til 50 prosent i 2015, hvorav snurrevadfangstene økte med hele 30 000 tonn torsk.

Det er ingen ting som tyder på at denne omfordelingen av fangsten har bidratt til den verdiskapingen som fiskeriminister Berg Hansen brukte som begrunnelse for regelendringene. De oppnådde gjennomsprisene er som for andre fartøygrupper. Regnskapsmessig ser det derimot ut som investeringene i oppkjøp og sammenslåing av kvoter har vært en katastrofe. Fiskeridirektoratets lønnsomhetsundersøkelse skiller dessverre ikke ut fartøyer over 28 meter som fisker på kystfiskekvoter, men behandler alle fartøyene over 21 meter og opp til 500 kubikkmeter lasterom (65 meter) som en gruppe. Lønnsomhetsundersøkelsen for 2014 viser imidlertid at de 31 fartøyene i denne gruppa hadde et samlet tap på 14 millioner kroner etter å ha øket sin langsiktige pantegjeld med over 1 milliard kroner, hvorav nærmere 700 millioner kroner gikk til kvotekjøp. Samtidig gikk verdiskapingen (summen av lønn og kapitalavkastning) ned fra 51 til 44 prosent av den landede fangstverdien. De eneste som har tjent på dette er med andre ord de redere som har solgt kvoter for 700 millioner kroner som de opprinnelig hadde fått gratis fra staten. Var det disse fiskeriminister Lisbeth Berg Hansen hadde i tankene da hun innførte regelendringene som skulle fremme bedre lønnsomhet?

Taperne er på den andre siden kystsammfunnene som har mistet 50 000 tonn torsk for verdiskaping på land i 2015 etter at havfiskeflåtens fikk øket sin fangstandel fra 38 prosent i 2007 til 50 prosent i 2015. Taperne er også samfunnet som har fått redusert den samlede verdiskapingen i fisket fra over 50 til 44 prosent av salgsverdien om dette kvantumet hadde blitt fisket av den mindre kystfiskeflåten. Taperne er også kysttorskens som er satt under et betydelig høyere fangstpress ved den økede fiskeinnsatsen av snurrevad helt inn i fjordmunningene.

Havressursloven og Deltakerloven har utmerkede formålparagrafer som kan ivareta interessene til kystbefolkningen om de blir forvaltet i praksis etter intensjonene. Avviket vi stadig finner mellom lovparagrafenes intensjon og praktisering i et samrøre mellom fiskeriministre, fiskeriadministrasjon og sterke interessegrupper, er et betydelig større problem enn manglende overføring av lovparagrafer fra Havressursloven til Grunnloven.

Artikkelforfatterne er styremedlemmer i Kystens tankesmie AS

PÅ FORSIDEN NÅ

[\(/article/bli-snudd-ryggen\)](#)

Å bli snudd ryggen til [\(/article/bli-snudd-ryggen\)](#)

Vi ser milliardene sitte løst på Vestlandet, vi så omstillingstiltak i Sør-Varanger og vi ser statlige kontor bli desentralisert som rene sysselsettingstiltak til kommuner som får påført stor arbeidsledighet. Hvorfor møter vi så øredøvende stillhet når 1400 reinere kastet ut i en høyst uviss økonomisk fremtid?

[JOHAN VASARA \(/PROFILE/JOHAN-VASARA\)](#)

179 | 4

[\(/article/fiskeriministerens-bestilte\)](#)

Fiskeriministerens bestilte miljøkatastrofe

[\(/article/fiskeriministerens-bestilte\)](#)

På våre årvisse reiser i det nordnorske fjordlandskapet må vi resignert konstatere at det blir stadig vanskelig å finne fjordarmer som er fri for oppdrettsmerder.

[FRED JOHANSEN \(/PROFILE/FRED-JOHANSEN\)](#)

354 | 4